

LILY BROOKS-DALTON: AZ ÉJFÉLI ÉGBOLT

Introvertált melodráma

VARRÓ ATTILA

A FIATAL VERMONTI ÍRÓNŐ ELSŐ REGÉNYE EGY APOKALIPSZIS SCI-FI ŪRÜGYÉN AZ EMBERI KAPCSOLATOK ENTRÓPIÁJÁRÓL MESÉL.

Ray Bradbury páratlanul gyönyörű sci-fi életművében is kimagaslik szépségével a *Kaleidoszkóp* című novella, amelynek maroknyi asztronauta hőse űrhajójuk robbanását követően pár órászkafander-menedékbe zárva szétspriccel a világűrbe, az egyre gyengülő rádiókapcsolat révén megosztva egymással utolsó érzéseiket, gondolataikat. A kezdeti rettegés és harag entrópiáját lassanként lecsilapítja az empátia érzése és miközben a gárdát széthúzza a Nap, a Hold, a Föld, a kisbolygóövezet tömegvonzása, életük közösségben leélt, túlságosan zajos magányát felváltja az egyedüllét csendes összetartozása. Nagyrészt ugyanerről a folyamatról, az emberi kapcsolatok fontosságának teljes és reménytelen elszigeteltségteljes és reménytelen elszigeteltségteljes történet felismeréséről írta első regényét hetven évvel később egy huszonéves vermonti világcsavargó, Lily Brooks-Dalton, méghozzá nemcsak Bradbury választott műfajához nyúlva, de kedvenc motívumait is felhasználva a *Kaleidoszkóp* széteső-összeálló űrhajós-közösségétől a *Néma városok* elárvult férfi hősén át az *A világ utolsó éjszakája* melankolikus apokaliptiszfeldolgozásáig. Az eredeti címét (*Jó reggelt, éjjél*) egy másik magány-specialista író, Jean Rhys megrendítő kisregényétől kölcsönző *Éjféli égbolt* két klasszikus science-fiction toposzt szó párhuzamosan egymás mellé: egy idős csillagász-fizikus magára marad egy rejtélyes kislánnyal északi-sarki kutatóbázisán a teljes világégés után („utolsó ember a földön”), miközben egy Jupiterről hazafelé tartó hatfős expedíció megpróbál rájönni, minek köszönhetik az egyéves visszautat kísérő földi rádiócsendet („űrodüsszeia”).

Ezután mindkét szálát megtoldja némi túlélő-kalanddal (legyen szó vándorlásról a jégmezőn vagy űrbéli hajóvívásról), végül megfejeleli egy divatos drámai fordulattal – úgy tűnik, minden együtt van tehát egy sikeres lektűr-höz, amelyből takaros Oscar-esélyes multiplex-mozit forgathat majd valami hollywoodi szerző/sztár.

Brooks-Dalton azonban alig néhány fejezet alatt világossá teszi olvasói

számára, hogy sem buja műfaji örömöket, sem feszült kalandélményeket nem kínál, sőt még a nagy duplacsavar meglepetését is elveszi a kezdettől biztos kézzel adagolt információkkal. Párszáz oldalas, szűkszavú regényét leginkább „introvertált melodramának” nevezhetnénk, ha ez a kifejezés nem lenne vaskos oximoron. Az író nő egyfajta szisztematikus dekonstrukcióként minden zsánerjellegelt lehámoz a sztoriról: az űrutazás tudományos pontossággal leírt hétköznapi eseményekből áll, a világégés oly annyira háttérbe szorul, hogy még az okára sem derül fény, a kalandok minden hősieséget vagy kivételes teljesítményt nélkülöző megpróbáltatások, a csattanó ismeretében bátran sokszekendősre taksált finálé pedig a szereplők érdeklődése hiányában elmarad. Nem mintha az *Éjféli égbolt* nélkülöznék az elsőprő érzelmeket, a nagy drámai

szembesüléseket, ám ezek a külvilág hidege ellen vastagon szigetelt lélekmélyekben zajlanak és jórészt tárgyilagos megállapítások tudósítanak róluk. Brooks-Dalton visszafogott lírai eszköztárát inkább a tájleírásokra tartogatja, a jégvilág és világűr szépségeinek tömör megidézésére – miként első művében, a *Motorcycles I've Loved* című önéletrajzi írásában (amely húszas évei első felének eseménytelen, keleti parti kalandozásait meséli el három egymást követő motorkerékpáron), a költői képek többnyire a természettudományok józan, racionális világából kerülnek ki, akár egy naplementénél, akár egy revelációnál bukkannak elő. Világméretű eseményekről és sorsfordító felismerésekről ilyen halkszavúan, mégis szívhez szólóan beszámolni akkor is komoly írói teljesítmény, ha ezek az események éppen az érzelmek kifejezés hiányáról tudósítanak, precízen tartalomhoz igazítva a formát – az pedig kivételes bravúr, hogy a sci-fi történetének egyik legmelodramatikusabb és sokmázsás szimbólumot bevető haláljelenetét sem rántja földre a giccs gravitációja.

„Mindenki küldetés teljesít”

(Caoilinn Springall és George Clooney)

AGAVE KÖNYVEK, 2020

